

İKV BİLGİ NOTU

15-16 KASIM G20 ENDONEZYA LİDERLER ZİRVESİ

Oğuz Güngörmez, İKV Uzmanı

G20 ülkeleri, küresel ekonominin %85'ini ve dünya ticaretinin %75'ini temsil ediyorlar. Ayrıca bu ülkeler, yakın zamanda 8 milyara ulaşan dünya nüfusunun üçte ikisine sahipler. Hâliyle G20 platformu, küresel sorunların ele alınmasında ve uluslararası politikanın şekillendirilmesinde oldukça önemli bir yere sahip. Bu sene 17'nci G20 Liderler Zirvesi Endonezya'nın dönem başkanlığı sebebiyle Bali adasında "Birlikte Toparlanma-Daha Güçlü Toparlanma" teması altında 15-16 Kasım 2022 tarihlerinde yapıldı.

24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Ukrayna-Rusya Savaşı, uluslararası politikayı derinden etkilerken G20 içinde de çatlaklara yol açmıştı. Rusya lideri Vladimir Putin, yıl içinde gerçekleştirilen birçok zirveye katılmadığı gibi bu zirvede de yer almamayı tercih etti. Putin'in yerine Rusya'yı Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov temsil etti. G20 Dönem Başkanlığı'nı yürüten Endonezya'nın Devlet Başkanı Joko Widodo, savaş sebebiyle G20 içindeki çatlakları kapatmak için çeşitli diplomatik girişimlerde bulunmuş, hatta bu kapsamda yaz aylarında Rusya'yı ziyaret etmişti. G20 üyesi olmamasına rağmen Ukrayna'ya da ziyaret gerçekleştirip Zelenski'yi Bali'deki zirveye davet etmişti.

Zirvenin Gündemi

Bu yılki zirvede üç başlık altında yapılacak kapalı oturumlarla görüş ve önerilerin paylaşılması amaçlandı. "Gıda ve Enerji Güvenliği", "Sağlık" ve "Dijital Dönüşüm" oturumlarının yapıldığı zirvedeki görüşmelerde, bu konuların yanı sıra Ukrayna-Rusya savaşı da oldukça ön plandaydı. G20 Dönem Başkanı Endonezya'nın özellikle COVID-19 salgını sonrası küresel ekonominin toparlanmasına özel önem verdiği ve bu konuda yıl içinde önemli çabalar sergilediği basına yansımıştı.

ABD Başkanı Joe Biden ile Çin Devlet Başkanı Şi Jinping'in Biden göreve başladığından bu yana ilk kez yüz yüze görüşmesi, zirveye dair ön plana çıkan haberler arasındaydı. Tayvan krizi sebebiyle ABD-Çin gerginliğinin arttığı bir dönemde gerçekleşen görüşme sonrası yapılan açıklamalarda, birçok konuda önceliklerin ve niyetlerin paylaşıldığı ve "samimi bir görüşme" gerçekleştirildiği belirtildi.

Zirvenin ikinci gününde gerçekleşen Polonya'ya füze düşmesi hadisesi ise kısa süreli de olsa tüm dikkatlerin bu konuya verilmesine yol açtı. Rusya'nın Polonya'yı vurduğu şeklinde bir algının yayılmasının akabinde füzelerin Ukrayna'nın hava savunma sistemine ait olduğunun anlaşılması sonucu hem zirvenin hem de uluslararası politikanın tansiyonunun düştüğü görüldü.

Sonuç Bildirgesinde Nelere Vurgu Yapıldı?

G20 zirvesinin akabinde devletler 52 maddelik sonuç bildirgesi yayımladı. Bildirgede özellikle dünyada birçok krizin aynı anda gerçekleşmesine dikkat çekildiği görüldü. Elbette Ukrayna-Rusya özelinde yaşanan savaş, zirve gündeminde olduğu gibi sonuç bildirgesinde de en çok dile getirilen konuydu. Söz konusu savaş sebebiyle günümüzün “savaş çağı” olmaması gerektiği vurgulandı. Çok taraflı sistemin uluslararası hukuku, barışı ve istikrarı koruduğu belirtilirken, BM tüzüğündeki prensiplere ve uluslararası insan hakları hukukuna bağlı kalınmasının öneminin altı çizildi. Özellikle birçok üye savaşı kınarken, savaşın insani acılara ve küresel ekonomide kırılmalara yol açtığı vurgulandı. Bildirgede, yaşanan savaşın “büyümeyi kısıtladığı, enflasyonu artırdığı, tedarik zincirlerini aksattığı, enerji ve gıda güvensizliğini tırmandırdığı ve finansal riskleri artırdığı” tespitlerinin yapıldığı görüldü. Ayrıca zirvede, Rusya’nın Ukrayna topraklarından tamamen ve koşulsuz şekilde çekilmesinin talep edilmesi oldukça önemli ve dikkat çekiciydi. Sonuç bildirgesindeki Rusya’ya yönelik bu ifadelerden dolayı Dışişleri Bakanı Lavrov’un zirveden erken ayrıldığı ve Rusya’nın Maliye Bakanı tarafından temsil edildiği basına yansdı.

Bir diğer önemli gündem konusu olan enerji ve gıda güvenliğine de sonuç bildirgesinde geniş yer verildiği görüldü. Kırılgan ülkelere yönelik gıda güvenliğinin sağlanması için acil adımlar atılacağı belirtilirken, özellikle Türkiye’nin öncülüğünde hayata geçirilen Tahıl Koridoru girişiminin tüm üyeler tarafından memnuniyetle karşılandığı vurgulandı. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen konuyla ilgili açıklamalarda bulunarak AB’nin tarım ürünlerine ve gübreye ambargo uygulamadığının altını çizirken, küresel gıda güvenliğine yardımlarını artırdıklarını belirtti.

Türkiye Açısından G20 Zirvesi

Türkiye açısından da Bali’deki zirve oldukça önemliydi. Zira Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın zirve kapsamında çok sayıda ikili ve heyetler arası görüşme gerçekleştirdiği görüldü. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın özellikle ABD Başkanı Joe Biden ile görüşmesi dikkat çekti. Basına kapalı şekilde yapılan görüşmede ticaret ve güvenlik konularının ele alındığı açıklandı. ABD Başkanı Joe Biden, tahıl koridorunda yaşanan sorunun çözülmesindeki çabaları sebebiyle Türkiye’ye teşekkür ederken F-16’ların tedarik edilmesi konusunda ABD yönetimi olarak desteklerinin süreceğini vurguladı.

G20 Zirvesi esnasında Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Biden’ın yanı sıra çok sayıda dünya lideriyle de görüşme gerçekleştirdiği görüldü. Bu kapsamda Endonezya Cumhurbaşkanı Joko Widodo, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, İtalya’nın yeni Başbakanı Giorgia Meloni, Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed Bin Selman ve Almanya Başbakanı Olaf Scholz ile de ikili görüşme gerçekleştirildi. G20 Zirvesi sonrasında basın toplantısı düzenleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye’nin çeşitli güncel sorunlar karşısındaki tutumunu açıklarken G20 Zirvesi’ni değerlendirdi. Konuşmasında süregelen savaşa, terörle mücadeleye, gıda ve enerji güvenliğine, sağlığa ve salgın sonrası ekonomilerin toparlanma sürecine dair önemli mesajlar verdiği görüldü.